

*„Nyilván azért dolgozik mindenki, hogy valamiből megéljen....
Persze ez hivatás is, egy ügyet képviselni, az emberekkel foglalkozni,
vagyis nekem mind a kettő számít.”*

FIATAL, NAGYVÁROSI FÉRFI

Kérem, meséljen kicsit a családjáról! Milyen családban nőtt föl? Mivel foglalkoztak a szülei?

Nálunk a családban mindenki orvos volt, egyedül apukám volt gyógyszerész. Úgyhogy én vagyok az egyedüli „feketebáránny”, aki a jogi pályát választotta. Bár most már az unokaöcsém is elvégezte a jogot, úgyhogy, tavaly óta ketten vagyunk, akik a jogi vonalat erősítik.

Mi döntötte el, hogy a jogi pályát választotta?

Először én is, nyilván a családi példa hatására, orvos szerettem volna lenni, de valahogy úgy éreztem, hogy az ügyvédi pálya kicsit rugalmasabb, kevésbé kötött. Nyilván nincs éjszakai ügyelet, nem egy helyen kell dolgozni. Persze orvos és orvos között is van különbség, mert nem mindegy, hogy valaki baleseti sebész vagy mentőorvos. Általában az orvos, maga az egészségügyi szakma helyhez kötöttebb. Az ügyvédkedésben sokkal több és változatosabb lehetőség van. Én ezért gondoltam, hogy ez inkább megfelel az én elképzeléseimnek, mert inkább maga ura egy ügyvéd. Nyilván itt a bírósági tárgyalástól kezdve az ügyfelezésen át nagyon sok olyan dolog van, amikor jönni-menni kell, az ügyvéd jobban maga osztja be az idejét.

Mennyire támogatta választását családja?

Alapvetően támogatták. Nyilván ők azt szerették volna, hogy egy egyetemet végezzek el, most ebbe a jogi egyetem is belefért.

Milyen nehézségek adódtak az ügyvéddé válás során? Mi volt ezen az úton a legnehezebb, és mi volt a legkönnyebb?

Úgye azt tudni kell, hogy jelenleg rengeteg ügyvéd van. Az ügyvédek száma a kilencvenes évek elejétől kezdve rohamosan növekedett. Ha jól tudom, akkor itt a megyei ügyvédi kamara létszámát tekintve, most tízszer annyi bejegyzett ügyvéd van. Az persze mindegy is, hogy pontosan mennyi, de nagyságrendileg mintegy tízszer annyi ügyvéd van, mint a kilencvenes évek elején volt. Tehát a kilencvenes évek elején 40-50 ügyvéd volt, mára – nem követem pontosan a statisztikákat –, de hónapról hónapra növekedve, 500 fölé ment, és csak most érződik egy kicsi változás, csökkenés.

Most az a körülmény, hogy rengeteg ügyvéd van, nagyon sok problémát hoz magával. Egyrészt azt, hogy örült nagy a verseny és a konkurencia. Nyilván az ügyvédeknel ez más eredményez, mint a közjegyzőknél, vagy akár a mérnököknél, vagy bármely más hivatásnál. Az ügyvédeknel nem húznak egy olyan díjszabást, ami alapján lehetne valami minimum követelményt támasztani. Minden ügyvéd a szabad verseny szellemében annyiért vállal ügyet, amennyiért jónak látja. Ez azt jelenti, hogy 15 évvel ezelőtt, amikor kezdtem a pályát, akkor például egy cégalapítás módosításáért kétszer annyit kértünk, mint most. Tehát a probléma, hogy annak idején például el lehetett kérni 100 ezer forintot, és most 50-et is alig. De van, aki megcsinálja 20 ezer forintért vagy 30-ért. Ahelyett, hogy följebb mentek volna az ügyvédi munkadíjak, inkább még csökkentek is. Érdekes lenne a helyzet, ha a közjegyzőknél is liberalizálnák a piacot, és annyi közjegyző lenne, amennyi akar. Ügyvédeknel nincs limit. Tehát annyi ügyvéd van a piacon, amennyi csak akar. Azért ez nem teremt könnyű helyzetet.

A pályán az első időszak, ami a legnehezebb. Ez egy orvosnál is úgy van. Amíg kiépíti a praxist, ügyfélkört, mire megismerik. Ha önmagában kirakna valaki egy táblát az utca túloldalára, hogy „XY” ügyvéd, oda a kutya nem menne be. Orvoshoz is, ügyvédhez is legtöbbször úgy megyünk, hogy valaki ajánl, és ahhoz kell egy ismeretség, illetve nem baj, ha van egy kis kapcsolati tőke is. Úgy elkezdni az ügyvédi tevékenységet nulláról, hogy ügyfélkört kell kiépíteni, az rengeteg költség. Kötelező a kamarai tagság, annak is van díja, kötelező a felelősség-biztosítás, a könyvelés, a számlaszám.

Nem beszéltem a víz, a villany, a gáz, a telefon, a bérek, a járulékok költségéről, amelyeket be kell fizetni. Gyakorlatilag, egy közepes iroda esetén 3-400 ezer Ft bevétel kell ahhoz, hogy nullán legyen. Ez nem könnyű, amikor ezt esetleg 10-20 ezrével kell az ügyfelektől összeszedni. Természetesen az sem mindegy, hogy ki hol ügyvéd, mert kis településméret, és nagy településméret között is megvan a különbség. Nyilván Pesten háromszor-ötször annyit el lehet kérni ugyanazért, mint nálunk, és nálunk kétszer annyit, mint a közeli faluban.

Hogyan alakult az élete, miután elvégezte az egyetemet? Hol dolgozott, mielőtt ezt az irodát elindították?

Nekem speciális a helyzetem. Én először is ügyvédjelöltként dolgoztam itt. Most főállásban az egyetemen vagyok, ott oktatói tevékenységet végzek. Ez így párhuzamosan alakult ki. Apróbb, egyéb munkáim voltak, ám alapvetően az ügyvéd más kereső tevékenységet nem végezhet, csak oktatási, művészeti, sport területen tevékenykedhet. Tehát, igazából nekem az egyetemen az oktatás és az ügyvédkedés együtt, párhuzamosan a feladatom.

Hogyan tekint az ügyvédi munkájára? Inkább pénzkeresetnek, vagy inkább hivatásnak tekinti?

Is-is. Nyilván azért dolgozik mindenki, hogy valamiből megéljen, tehát nem mondanám, hogy nem számít az, hogy ebből meg tudok-e élni, vagy nem. Persze ez hivatás is, egy ügyet képviselni, az emberekkel foglalkozni, vagyis nekem mind a kettő számít. Régen is, és mostanában is sokszor előfordult az, hogy ingyen segítettem, tanácsot adtam. Én ezeket a feladatokat is főállaltam, és elég sokszor segítettem úgy, hogy ennek nem volt ellentételezése, ami nyilván a hivatásnak a része. Ugyanakkor más esetben megkérem az árát annak a szaktudásnak, amit képviselek.

Mit gondol, hogyan változott az ügyvédek megítélése az elmúlt két évtizedben?

Én a kilencvenes években jártam az egyetemre, szerintem azóta elég sokat romlott az ügyvédi szakma megítélése. A minap azon nevtünk,

hogya a közelmúltban volt a „Szeresd az ügyvéded világnap”. Ezt már Amerikában is megtartják. Sok országban annyira rossz véleménnyel vannak az ügyvédekről, hogy annak ellensúlyozására ilyen napot tartanak. Persze nem mindegy az, hogy valaki Amerikában ügyvéd és 4-500 dolláros órabérért dolgozik, és mikor telefonon beszél, tanácsot ad valakinek, a telefonbeszélgetés végén megkérdezi az ügyfelet, hogy hova küldje a számlát arról az ötperces beszélgetésről, tanácsról. Nálunk sokszor bejön az ügyfél személyesen tanácsért, és úgy megy ki, hogy meg sem kérdezi, hogy mivel tartozik. Tehát itt nyilván vannak különbségek, de az ügyvédeknek szerintem mindenhol elég rossz a megítélése. Vagy lényegesen rosszabb, mint a rendszerváltást követően. Ennek nagyon sok oka van. Rengeteg az ügyvéd, ezért az ügyvédek is könnyebben belemennek olyan dolgokba, amibe nem kellene. A piac, a verseny, a megélhetés sokat romlott, de ezt a statisztikák és egyéb kimutatások, a piackutatások is jelzik. Az ügyvédek és a politikusok megbecsülése eléggé lefelé tendál. Szerintem a rendszerváltás körül az ügyvéd még elég magasan állt a közmebecsülés és tisztelet területén, sokkal magasabban, mint ma.

Az Ön véleménye szerint melyek azok a tulajdonságok, amelyek elengedhetetlenek az ügyvédi hivatáshoz?

Nagyon sok tulajdonság kell. Először is sokféle ügýtípus van, azok mindegyikéhez más tulajdonság az alapvető. Nem mindegy, hogy valaki például családjoggal foglalkozik, és válóperes tárgyalásokon kell, hogy részt vegyen, vagy mondjuk, cégekkel foglalkozik, és cégekkel kell kommunikálnia. Más, teljesen más beállítottság kell a különböző ügýtípusokhoz. Alapvetően nyilván mindegyikhez kell precizitás, pontosság, sokszor kell empátia, kell türelem az ügyfelekhez, a szaktudásról nem is beszélve. Azt mondanom sem kell, hogy fő szabály, hogy jó esetben azért keres meg egy ügyfél egy ügyvédet, mert bízik a szaktudásában. Türelem is kell, minden szempontból. Talán leginkább pontosság, precizitás, empátia, kitartás kell. Lehetne felsorolni még száz dolgot, a logikától kezdve, de ismételten azt mondom, hogy attól is függ, hogy milyen ügyekkel foglalkozik az ügyvéd. Van, aki sokat tárgyal, ott nyilván teljesen más logika kell, más kiállás, mint

aki csak cégek ügyeit, vagy háttérmunkát végez, vagy alapítványokkal dolgozik. Tehát teljesen más, mint mikor ki kell állni. Van olyan ügyvéd, aki sokat ügyfelezik, az megint más, mint aki nem.

Véleménye szerint melyek az ügyvédi hivatás pozitívumai és melyek a negatívumai?

A legnagyobb pozitívum, hogy függetlenül attól, hogy romlott az ügyvédek megítélése, megbecsülése még mindig van. Másrészt ha valaki jól csinál valamit –, az mindegy, hogy ügyvéd, vagy kőműves, vagy, zenész, teljesen mindegy –, azért abból meg lehet élni. Ügyvédi munkából is meg lehet élni, ha valaki ezt választja.

Pozitívum a kötetlen munkavégzés, aminek van előnye és hátránya is. Az előnye, hogy azt gondolom, magam osztom be az időmet, és annyit dolgozom, amennyihez kedvem van. A valóság ezzel szemben az, hogy naponta 12-14 órát dolgozom, de mindig azzal nyugtatom magam, hogy megtehetném, hogy most nem dolgozom. Vagy megtehetném, hogy ma délután négykor befejezem. Az elméleti lehetőség az megvan, de a gyakorlatban ez nem így szokott működni. Ez mégis a hivatás előnye.

A negatívumát, azt inkább abban látom, hogy rengeteg hátráltató tényező van az utóbbi időben, ami az ügyvédtől kicsit független. Ilyenek a különböző hatóságok, hivatalok, a különböző adminisztrációs terhek. Manapság már az ügyvédi munka nagy része különböző adminisztrációs feladattal telik. Ilyen tényvázlat, olyan tényvázlat, ügyfélnyilvántartás. Mondok egy példát: Régen, ha egy adásvételi szerződést megírtunk, tiszta sor, valaki eljön, eladja az ingatlant, a másik megveszi. Az adásvételibe is bele van írva, hogy pontosan miben állapodnak meg. Én odaírtam a végére, hogy ez egyben tényvázlat is. Akkor ez nyilván megfelelt, már nem felel meg. Most ami az adásvételiben szerepel, azt külön tényvázlatba is le kell írni, hogy a felek miben szeretnének megállapodni. Akkor ki kell tölteni az adatokat egy külön ügyfélnyilvántartásban, amelyek egyébként az adásvételi szerződésben magában is szerepelnek. Le kell fénymásolni az ügyfél igazolványait, azt alá kell írni, dokumentálva, hogy én azokat kezelhetem. Tehát rengeteg, az előzőhöz hasonló jellegű dolog van, ami a lényegi munkavégzést nehezíti, hátráltatja.

Nehézség, hogy nem egységes a joggyakorlat, a jogalkalmazás. Állandóan a hivatalokkal küzdünk. Ha ugyanazt beadjuk, mondjuk egy alaptvány módosítását vagy bejegyzését, ha szobán belül dolgozóknál nem ugyanahhoz kerül, akkor gyakran nem jegyzik be. Még egy hivatalon belül sincs összhang, és ez rengeteg-rengeteg olyan plusz munkát jelent, amit egyrészt nem fizetnek meg az ügyfelek, másrészt rengeteg bosszúsággal, gonddal jár. Nem az ügyre lehet koncentrálni, hanem az adminisztrációra, és egyéb körítésre. Szerintem ez a legnagyobb negatívum. Persze amellet, hogy nincs akkora fizetőképes kereslet, nagyon sokszor az ügyfelekkel is kell küzdeni, hogy a végén kifizessék a munkát.

Van e Önnek felesége vagy élettársa? Ő mivel foglalkozik?

Nincsen feleségem. Régen mindig az volt az elvem, hogy aki éppen az adott párom volt, az ne hasonló területen dolgozzon. Most éppen az a helyzet, hogy a jelenlegi párom is hasonló tevékenységet folytat. Ez a korábbi elveimmel ellentétes, mert nem szerettem volna, hogy otthon is folytatódjon, ami a munkahelyen volt, hogy melyik ügyet ki hogyan látja. Tehát ilyen szempontból most változott a helyzet.

Ha a későbbiekben lesznek gyermekei, akkor mennyire szeretné, hogy ők is az ügyvédi hivatást válasszák?

Azt gondolom, hogy erőltetni vagy rábeszélni semmiképpen sem fogom. Ha ő magától ezt választaná, vagy szeretné, akkor én ebben támogatnám, segíteném. De erőltetni semmiképpen sem fogom. Ha valaki ügyvéd, és van egy irodája, akkor sokkal könnyebb, ha a gyerek azt átveszi. Nyilván nekem is könnyebb lett volna, ha beleülök egy készbe és átveszem. Általában az ügyvéd-szülők szeretik azt, ha a gyerek átveszi azt a praxist, amit a szülő évtizedekig fölépített. Ebből a szempontból nyilván én is örülnék, hogy ha ez, amiért megdolgoztam, és amit elértem, ez valahogy tovább menne. De azt is megérteném, ha a gyerekem mondjuk, külföldre menne, és ott tanulna, ott dolgozna. Ebben lehet, hogy még erősebben támogatnám.

Végez-e közösségi tevékenységet? Ha igen, akkor milyeneket?

Igen, hát például elnöke vagyok egy országos alapítványnak, abban rengeteg ingyen munka, ingyen tanácsadás, konferencia, kiadvány van. Néhány hasonló területen megfordulok.

Általában fontosnak tartja-e az ügyvédek társadalmi szerepvállalását?

A rövid válaszom az lenne, hogy igen. Ha hosszabban szeretnék válaszolni, vagy kifejteni, akkor már azt mondom, hogy nem biztos. Nagyon sokszor a társadalom, vagy a társadalmi szervezetek az ügyvédben az ingyen munkaerőt látják bizonyos feladatok elvégzéséhez. Ez olyan, mintha azt mondanám, hogy minden orvos gyógyítson ingyen is abban az egyesületben, ahova belépett. Ez nem feltétlenül indokolt. Nyilván mérlegelni kell, hogy ezt miért, vagy hogyan teszi az ember. Én eddig akármilyen egyesületbe beléptem, az most mindegy, hogy vadásztársaság, vagy bármi más, ott előbb-utóbb betettek valamilyen bizottságba azzal az indokkal, hogy ha bármi jogi kérdés van, akkor milyen jó, hogy én ott vagyok.

Ha valaki jogi szolgáltatást nyújt, arról nagyon sokszor azt hiszik, hogy annak nincs ellenértéke. Az, hogy nekem az a munkám, hogy én tanácsot adok, azzal nagyon sok ember úgy van, hogy az semmi. Mert az nem kézzel fogható dolog. Azt nem látják, hogy én 20 évig tanulok, hajtok, fenntartok egy irodát. Sokan úgy gondolják, hogy egy tanácsadás az semmi, csak egy kicsit beszélgettünk. Az ügyvédtől kérdezek, tanácsot kérek, mert összefutottam vele, az semmi. Ilyen szempontból az ügyvédek általánosan elég komoly társadalmi tevékenységet folytatnak. Azok, akiket ismerek, azok ezt a baráti kör tagjainak, családtagoknak, rokonoknak, ismerősöknek mindenütt megcsinálják. Egyesülettől, egyéb civil szervezettől, mindentől függetlenül is.

Milyen esetekben vállal térítés nélkül, ingyen ügyet?

Leginkább empátia alapján. Ha úgy látom, hogy valaki nagyon szerencsétlen, rászorul a segítségre. Én sokat foglalkozom munkajoggal, és a munkavállalók között, főleg vidéken, rengeteg olyan van, aki önhibáján kívül is nagyon kellemetlen helyzetbe kerül. Pár tízezer forint lenne az ügy. Tehát

érhető, hogy inkább ingyen adok tanácsot, mint elkérjem azt a néhány tízezer forintot, amit egyébként el kellene. Ez olyankor szokott történni, amikor megsajnálom az ügyfelet, vagy úgy látom, hogy elesett, szerencsétlen helyzetben van. A szakmai kihívás az az igazság, hogy ezen a területen annyira engem nem motivál. Én nyilván tudom, hogy a szakmában nagyjából hol helyezkedek el. Hogy évekig járjak bíróságra, hogy ingyen dolgozzak, hogy aztán azt mondhassam, hogy na, ezt a pert is megnyertem. Annál sokkal elfoglaltabb vagyok, hogy erre én időt áldozzak, hogy na, most jól megmutattam mindenkinek, hogy az van, amit én gondolok.

Érdeklődik a politika iránt?

Alapvetően igen. Alapvetően érdeklődöm is, fontosnak is tartom. Csak Magyarországon nem feltétlen olyanok a körülmények és a viszonyok, amik ezt nagymértékben támogatnák. Egyébként érdeklődéssel vagyok a politika iránt.

Hogyan látja, inkább előnyös, vagy inkább hátrányos, hogy a politikusok között jelentős számban találunk olyanokat, akiknek jogi végzettsége van?

Szerintem ez teljesen mellékes, mert ezek a képviselők politikusok, nem pedig jogászok. Az, hogy van jogi végzettségük, az az ég adta világon semmit sem jelent. A legtöbb politikus, aki régi motoros, az ráadásul úgy volt vele, hogy valami végzettséget jó volna szerezni, és előbb volt politikus, aztán közben elvégezte a jogot. Akkor így, ha mégis alá kell írni, akkor oda írja, hogy doktor, mit tudom én XY, és elmondhatja, hogy csak elvégzett egy egyetemet. Nagyon kevés olyan politikus van, aki jogászból lett politikus. Mintha én azt mondanám, hogy föladom az ügyvédi és az egyetemi oktatói tevékenységet, és elmegyek politikusnak. Ilyen nagyon kevés van. Olyan, aki már fiatalon politizált, és akkor mellette, közben valahogy évek alatt elvégezte a jogi egyetemet, ilyen sokkal több van.

Lehet valamilyen módon összefüggésben ez az ügyvédek presztízsének a romlásával?

Talán az ügyvédekével nem annyira, de a jogászokéval igen. Általában a jogászok megítélését ez biztos, hogy rontja. Persze ez által az ügyvédekét is. De nem hiszem, hogy a politika így csak az ügyvédekre van rossz hatással. Nyilván sok ügyvéd asszisztál a politikához, minthogy muszáj is, de ez olyan, mintha azt mondanám, hogy az orvos meggyógyította azt a politikusot, aki nekem nem szimpatikus.

Jelenleg milyennek ítéli meg az anyagi körülményeit?

Jónak, elfogadhatónak. Csak megint az van, hogy mihez mérten. Ha ahhoz mérten, hogy napi 14 órát dolgoztam az elmúlt 20 évben, akkor már nem annyira rózsás a helyzet. Vagy, ha azt nézem, hogy egy osztrák kollégám 4-500 eurós óradíjon dolgozik, én pedig 40, akkor már megint érdekes a helyzet. Vagy azt mondom, hogy az ügyfeleim között, nagyon sok cég van, és látom, hogy milyen tevékenységgel, vagy kereskedelemmel mennyit keresnek, akkor megint relatív. Tehát így mérten relatíve, egyébként pedig alapvetően elégedett vagyok.

Mondta, hogy elég kevés szabadideje van, de azt a keveset mivel tölti?

Nyilván egyrészt a párommal, másrészt sportolással, utazással. Színházba szoktunk járni, de ritkán azért előfordul. Szeretek horgászni, de nagyon kevés idő van rá. 30 évig harcművészetekkel foglalkoztam, nekem ez is néha előjön, és néha a haverokkal focizunk. Ez teljesen amatőr. Néha egyet teniszezek. Tehát ez ilyen vegyes, már semmi sem olyan professzionális. Ami éppen jön. Én a horgászatot különösen szeretem, és a természetet.

A barátaival focizáson kívül van más lehetősége találkozni?

Nem nagyon. Általában egy héten egyszer egy péntek, vagy egy szombat este összefutunk, néhányan haverok, barátok. Néha egyet ultizunk, vagy megnézünk egy focimeccset, ha épp van valami komolyabb mérkőzés, néha megiszunk egy fröccsöt. Tehát körülbelül ennyi. De hogy így hétköz-

nap, mondjuk, szerdán délután kettőkor beüljek kávézgatni öt haverommal, ilyen nincs.

Barátai között milyen arányban vannak szakmabeliek?

Sokan. Nyilván ez természetes módon így is alakult ki. Fele biztos. De szakmabeli alatt értem itt általában a jogot végzetteket. Nem csak az ügyvédeket, hanem valaki bíró, valaki ügyész, valaki jogtanácsos, valaki egy cégnél van. Tehát általában a jogi végzettséget értem, de ügyvéd barátaim is vannak jelentős számban.

(Lejegyezte: Paizs Melinda)